

УДК: 351.8:330.65:69.

<https://doi.org/10.32703/2663-6352/2024-2-16-201-209><https://orcid.org/0009-0002-8428-8648>

Парубець Олексій Михайлович,
економіст Miyamoto International Ukraine LLC,
здобувач факультету управління і технологій, ДУІТ
м. Київ, Україна

МОДЕРНІЗАЦІЯ ТРАНСПОРТНО ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВИ

Анотація. У статті розглядаються актуальні питання модернізації транспортно-логістичної інфраструктури України в умовах війни, з акцентом на правові аспекти та економічне значення цих процесів для подальшого відновлення держави. Війна спричинила значні руйнування інфраструктури, що стало серйозним викликом для економіки та функціонування транспортної системи країни. Проте ця криза також відкриває можливості для модернізації та побудови сучасної, стійкої та ефективної логістичної мережі. У статті аналізуються ключові нормативно-правові акти, які регулюють процеси реконструкції та будівництва транспортних об'єктів у надзвичайних умовах, зокрема, нові законодавчі ініціативи щодо спрощення процедур будівництва, залучення інвестицій і міжнародної технічної допомоги. Особливу увагу приділено механізмам державно-приватного партнерства та інтеграції України в європейський транспортний простір, які сприятимуть підвищенню ефективності управління логістичними потоками. Тему присвячено економічним аспектам відновлення транспортно-логістичної інфраструктури.

Підкреслюється її стратегічне значення для забезпечення безперебійної роботи критично важливих галузей, стимулювання експорту, залучення інвестицій та інтеграції України у світові ринки. Зроблено акцент на необхідності впровадження сучасних технологій, таких як цифровізація логістичних процесів, автоматизація управління перевезеннями та створення багатомодальних транспортних вузлів. Результати дослідження показують, що комплексний підхід до модернізації транспортно-логістичної інфраструктури в умовах війни та її подальшого відновлення є ключовим фактором сталого економічного розвитку України. Запропоновані рекомендації спрямовані на посилення інституційної спроможності держави, підвищення ефективності управління ресурсами та адаптацію до сучасних викликів глобалізації.

Ключові слова: транспортно-логістична інфраструктура, відновлення держави, державно-приватне партнерство, модернізація, інвестиції.

***Annotation.** The article examines the current need for modernization of the transport and logistics infrastructure of Ukraine in the minds of the war, with an emphasis on the legal aspects and economic significance of these processes for the further modernization of the state. The war caused significant destruction of the infrastructure, which became a serious impact on the economy and the functioning of the transport system of the region. This crisis also opens up opportunities for modernization and immediate, sustainable and efficient logistics measures. The article analyzes the key legal acts that regulate the processes of reconstruction and the functioning of transport facilities in leading minds, authorities, new legislative initiatives to simplify procedures life, obtaining investments and international technical assistance. Particular respect is given to the mechanisms of public-private partnership and the integration of Ukraine into the European transport space, which will achieve increased efficiency in managing logistics flows. The topic is devoted to the economic aspects of modernizing transport and logistics infrastructure. This is reinforced by its strategic importance for ensuring uninterrupted operation of critically important services, stimulating exports, attracting investment and integrating Ukraine into the light market. There is an emphasis on the need to promote current technologies, such as digitalization of logistics processes, automation of transport management and the creation of multi-modal transport hubs. The results of the investigation show that an integrated approach to the modernization of transport and logistics infrastructure in the minds of war and further modernization is a key factor in the economic development of Ukraine. The recommendations are aimed at strengthening the institutional capacity of the state, increasing the efficiency of resource management and adapting to the current demands of globalization.*

***Keywords:** transport and logistics infrastructure, modernization of the state, public-private partnership, modernization, investment.*

Постановка проблеми: Військова агресія проти України завдала масштабних руйнувань транспортно-логістичної інфраструктури країни, що значно ускладнило функціонування економіки та критично вплинуло на забезпечення життєдіяльності населення. Зруйновані автомобільні та залізничні шляхи, мости та вантажні термінали на пунктах перетину кордонів призвели до порушення логістичних ланцюгів, зниження експортного потенціалу та обмеження доступу до стратегічно важливих ресурсів. У таких умовах модернізація транспортно-логістичної інфраструктури, а саме пунктів перетину кордону стає не тільки забезпеченням поточного функціонування держави, але й ключовим елементом її післявоєнного відновлення та економічного розвитку. Актуальним є розроблення ефективних правових механізмів для спрощення процедур відновлення, залучення інвестицій та міжнародної допомоги, а також створення умов для реалізації проектів державно-приватного партнерства. Крім того, модернізація пунктів перетину кордону повинна отримати сучасні виклики, зокрема потребу в цифровізації, підвищенні стійкості до військових загроз, інтеграцію в європейські та світові транспортні мережі. Важливим аспектом є також економічне значення цієї модернізації, оскільки вона пов'язана з відновлення промисловості, активізації

торгівлі, забезпечення зайнятості та формування довгострокових передумов для сталого розвитку. Таким чином, постає комплексна проблема: як у воєнних умовах забезпечити ефективну модернізацію транспортно-логістичної інфраструктури, враховуючи правові обмеження, економічні ресурси та потребу інтеграції у світовий транспортний простір. Вирішення цієї проблеми вимагає системного підходу, об'єднання національних зусиль із міжнародною підтримкою та адаптації до сучасних викликів.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання модернізації транспортно-логістичної інфраструктури в правовому та економічному аспекті в Україні досліджували як науковці, так і міжнародні організації. Ось декілька ключових досліджень та ініціатив у цій сфері:

Стеценко С. Г. зауважив що важливою складовою економічних відносин являється транспорт. Транспорт – це комплексна галузь народного господарства, покликана забезпечити економічні, організаційні та соціальні зв'язки економічної сфери і задовольнити потреби суспільного виробництва та населення в перевезеннях. Сфера транспорту не може функціонувати сама по собі [1]. Зазначається, що головним органом виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики, є Міністерство інфраструктури України. Основними завданнями Міністерства інфраструктури у сфері транспорту є: - участь у формуванні та реалізації державної політики в галузі транспорту - організація взаємодії між різними видами транспорту; - участь у формуванні та реалізації державної тарифної політики і політики державних закупівель - здійснення заходів щодо забезпечення інтеграції національної транспортної системи України до європейської та світової транспортної систем; - виконання відповідно до законодавства дозвільно-реєстраційних функцій у сфері руху і т.д. [1]. **Міжнародні ініціативи – наприклад Проект USAID "Економічна підтримка України"** є визначальним та пріоритетним для модернізації автомобільних та залізничних пунктів пропуску на кордонах України із сусідніми країнами. У межах цього проекту здійснюється опитування мандрівників щодо рівня забезпечення інфраструктурою та часом очікування на кордоні. [2]. Проект розпочав роботи залучивши допомогу міжнародної організації Miyamoto International Ukraine для розробки, оновлення і покращення інфраструктури українських прикордонних пунктів пропуску для підвищення ефективності, доступності, безпеки та логістичного потенціалу експорту вантажів. Проект USAID визначив пріоритетні для модернізації автомобільні та залізничні пункти пропуску на кордонах України з Молдовою, Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Цінні дослідження та ініціативи спрямовані на вдосконалення інфраструктурних пунктів перетину кордону, що є успіхом для покращення логістики, економічного розвитку та інтеграції України до європейського простору.

Мета дослідження. Для досягнення мети щодо визначення правових та економічних підходів модернізації транспортно-логістичної інфраструктури України в умовах війни, а також розробки рекомендацій щодо її відновлення як ключового чинника стійкого розвитку держави передбачено: аналіз правового

регулювання процесів відновлення транспортної інфраструктури, включаючи нові законодавчі ініціативи, які сприяють спрощенню процедур будівництва та реконструкції, оцінку економічного значення модернізації логістичної інфраструктури для відновлення держави, зокрема в контексті інтеграції до європейського та глобального економічного простору, вивчення можливостей залучення іноземних інвестицій та міжнародної технічної допомоги для реалізації проектів модернізації, розробку рекомендацій щодо впровадження інноваційних технологій, цифровізації логістичних процесів та підвищення стійкості інфраструктури до надзвичайних ситуацій, виявлення ефективних моделей державно-приватного партнерства, які сприяють швидкому й ефективному відновленню транспортної системи України.

Результати дослідження мають бути спрямовані на формування науково обґрунтованих підходів до управління транспортно-логістичною інфраструктурою в умовах кризових ситуацій та забезпечення її розвитку в довгостроковій перспективі.

Виклад основного матеріалу. Аналіз правового регулювання процесів відновлення транспортної інфраструктури передбачає дослідження нормативно-правових актів, які регулюють будівництво, реконструкцію, ремонт і модернізацію транспортних об'єктів, а саме пунктів перетину кордонів, де нові законодавчі ініціативи, спрямовані на спрощення процедур. Нижче наведу кілька ключових аспектів:

Законодавчі ініціативи в Україні:

- Закон України «Про державно-приватне партнерство» (в ред. від 2010 р.) – цей закон дозволяє залучати приватні інвестиції для реалізації інфраструктурних проектів, що може пришвидшити завершення процесів відновлення та модернізації транспортної інфраструктури.
- Закон України «Про концесії» (в ред. від 2023 р.) – забезпечує правові механізми співпраці між державою та приватними компаніями, зокрема для створення та експлуатації транспортної інфраструктури.
- Законодавство, що може вимагати діджиталізації – наприклад нові закони, які мали б регулювати цифрові технології в будівництві та реконструкції (використання технологій BIM до прикладу, вони дозволяють полегшити проектування та моніторинг виконання робіт).

Спрощення процедури будівництва та реконструкції: спрощення дозвільних процедур – для усунення адміністративних бар'єрів для інвесторів та забудовників, запровадження механізмів автоматизації та електронних заявок на видачу дозволів на будівництво та реконструкцію. Електронні торги та аукціони – запровадження електронних систем закупівель (наприклад ProZorro), що дозволяє спростити процеси державних закупівель, у тому числі для відновлення інфраструктури. Закони про дерегуляцію – в рамках подібних ініціатив скасовуються зайві регулювання та контроль, що дозволило б нам прискорити час реалізації термінових проектів.

Фінансування та інвестиції: залучення міжнародних донорів та кредитних установ – іноземні кредити та гранти на відновлення інфраструктури під час

війни, включаючи програми Європейського Союзу, Світового банку та інших міжнародних організацій, у нашому випадку залучено USAID та Miyamoto International Ukraine. Механізми кредитування та державних гарантій – створення механізмів фінансування через державні гарантії або пільгове кредитування для компаній, які відновлюють інфраструктуру.

Нові інфраструктурні проекти і технології: використання інноваційних технологій у будівництві, таких як 3D-друк, роботизація та автоматизація процесів будівництва, що дозволяє знизити витрати та скоротити терміни реалізації проектів. Розвиток сталих транспортних систем – застосування зелених технологій і сталого розвитку в будівництві транспортних об'єктів (наприклад, використання енергоефективних матеріалів, розвиток електричного транспорту, відновлення вже існуючих мереж).

Норми екологічної безпеки та охорони довкілля: при будівництві та реконструкції транспортної інфраструктури, а саме пунктів пропуску на кордонах, необхідно дотримуватись норм екологічної безпеки, включати оцінку впливу на довкілля, використання екологічно чистих технологій, а також мінімізацію шкідливих викидів під час реалізації проектів.

В цілому запропоновані законодавчі ініціативи могли б сприяти спрощенню процедур через дерегуляцію, автоматизацію процесів, залучення приватного сектора та міжнародних інвесторів, що разом забезпечує ефективність відновлення транспортної інфраструктури.

Модернізація логістичної інфраструктури є ключовим фактором для економічного відновлення держави, особливо в умовах інтеграції до європейського економічного простору. Нижче наведу оцінку економічного значення з урахуванням актуальних викликів та перспектив:

1. Зростання економічної конкурентоспроможності

Модернізована логістична інфраструктура дозволяє:

- Знизити витрати на транспортування : зменшення логістичних витрат для бізнесу, збільшення зростання його конкурентоспроможності на міжнародних ринках.
- Прискорити рух товарів і послуг через модернізовані пункти перетину кордону : якісна логістика скорочує час доставки, що є критичним для експортно-орієнтованих галузей.
- Привабити іноземних інвесторів : інвестори надають переваги країнам із розвиненою транспортною інфраструктурою, що гарантує стабільність постачань, та скорочує час очікування в процесі перетину митного контролю в нашому випадку.

2. Розвиток міжнародної торгівлі

- Європейська інтеграція : відповідність стандартам ЄС у сфері транспорту та логістики дозволяє розширити експорт до країн ЄС, використовуючи переваги угоди про Зону вільної торгівлі (DCFTA).
- Глобальні ланцюги постачання : модернізація транспортних коридорів та пунктів перетину кордонів може сприяти включенню України в певні

міжнародні логістичні маршрути, такі як Шовковий шлях або TEN-T (Транс'європейська транспортна мережа).

- Порти та мультимодальні перевезення : розширення і модернізація морських портів, залізничних вузлів і мультимодальних терміналів сприяють збільшенню вантажопотоку через територію України.

3. Ефективне використання географічного положення

Україна має стратегічне розташування між Європою та Азією:

- Транзитний потенціал : відновлення транспортних коридорів (зокрема через Чорне море, кордони з ЄС і залізничні маршрути) може перетворити Україну на важливий логістичний хаб.
- Підвищення доходів від транзиту : збільшення транзитних потоків приносить стабільний дохід до бюджету держави.

4. Підтримка промисловості та агросектора

- Ефективний експорт продукції : модернізація залізниць, пунктів перетину кордону, доріг та портів дозволить швидше експортувати сільськогосподарську продукцію, яка є ключовою для економіки України.
- Сприяння промислового виробництва : якісна логістика забезпечує доступність сировини та остаточне постачання готової продукції.

5. Створення робочих місць та розвиток регіонів

- Інвестиції в інфраструктуру сприяють створенню нових робочих місць у будівництві, транспортній сфері та обслуговуванні.
- Розвиток регіонів : модернізація інфраструктури зменшує диспропорції між регіонами, сприяючи їхньому економічному зростанню.

6. Впровадження інноваційних технологій

- Цифровізація логістики : впровадження автоматизованої системи управління вантажами, трекінгу та електронного документообігу скорочує час і витрати.
- Зелені технології : інтеграція енергоефективних рішень і низьковуглецевого транспорту (електротранспорт, використання води) завдяки екологічній стійкості.

7. Інтеграція до європейських стандартів

- Уніфікація нормативно-правової бази : адаптація українського законодавства до стандартів ЄС спрощує логістичні процеси, включаючи митні процедури.
- Розвиток стандартів якості : покращення умов зберігання та транспортування товарів відповідно до європейських вимог до збільшення експорту.

8. Збільшення податкових надходжень

Модернізація логістичної інфраструктури, а саме пунктів перетину кордонів має ключове значення для економічного відновлення держави, крім того, забезпечує зростання конкурентоспроможності, інтеграцію до міжнародних ринків, розвиток регіонів і створення робочих місць. У контексті європейської інтеграції це є необхідною умовою для економічного зростання та стабільності.

Залучення іноземних інвестицій та міжнародної технічної допомоги для модернізації пунктів перетину кордону є стратегічним місцем завдання для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності, сприяння митним

процедурам та інтеграції до європейського економічного простору. Ось ключові аспекти цього процесу:

1. Джерела фінансування та технічної допомоги

Міжнародні фінансові інститути:

- Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР): надає кредити та гранти на модернізацію інфраструктури, включаючи пункти перетину кордону.
- Світовий банк: підтримує проекти, спрямовані на покращення транспорту і логістики, включаючи фінансування будівництва та реконструкції прикордонних об'єктів.
- Європейський інвестиційний банк (ЄІБ): забезпечення довгострокових кредитів для інфраструктурних проектів.

Програми технічної допомоги:

- Інструменти фінансової підтримки ЄС (TAIEX, Twinning, IPA): спрямовані на надання експертної та фінансової допомоги для впровадження прикордонної інфраструктури у відповідності до стандартів ЄС.
- USAID: підтримує розвиток інфраструктурних проектів, зокрема через консультаційну допомогу та фінансування.
- Програма “Connecting Europe Facility” (CEF): фінансує проекти з розвитку транспортної інфраструктури на кордоні ЄС.

Багатосторонні ініціативи:

- Триморська ініціатива: спрямована на розвиток транспортної та енергетичної інфраструктури в Центральній та Східній Європі.
- Ініціатива Belt and Road (Китай): передбачає фінансування модернізації ключових транспортних коридорів.

2. Пріоритетні напрями для модернізації пунктів перетину кордону

Інфраструктурні покращення:

- Реконструкція існуючих пунктів пропуску (автомобільних, залізничних, морських).
- Розширення пропускної здатності пунктів перетину через модернізацію доріг, митних терміналів і складів.
- Будівництво нових пунктів пропуску з урахуванням цього зростання потоку.

Технічне забезпечення:

- Впровадження сучасних систем сканування та моніторингу (рентгенівські сканери, RFID-технології).
- Автоматизація митних процедур через електронні системи управління вантажами (TIR, NCTS).

Цифровізація:

- Розробка та впровадження єдиної електронної системи обміну даними між митними, прикордонними та іншими державними органами.
- Інтеграція системи спрощеного митного контролю (єдиний віконний принцип).

3. Переваги залучення іноземних інвестицій

Фінансова підтримка:

- Залучення зовнішніх ресурсів зменшує навантаження на державний бюджет.

- Доступ до дешевших та довгострокових кредитів для інфраструктурних проектів.

Технологічний трансфер:

- Використання сучасних технологій у будівництві та управлінні прикордонною інфраструктурою.
- Підвищення кваліфікації працівників через навчання і співпрацю з міжнародними експертами.

Посилення регіональної інтеграції:

- Модернізація пунктів пропуску полегшення інтеграції до європейської транспортної мережі та глобальних логістичних маршрутів.

4. Виклики та ризики

Регуляторні перешкоди:

- Тривалі бюрократичні процедури для погодження проектів.
- Невідповідність законодавства стандартам ЄС щодо управління інфраструктурними проектами.

Корупція:

- Ризик нецільового використання коштів і зловживань у процесі реалізації проектів.

Політична нестабільність:

- Невизначеність у правовій і фінансовій політиці може стримувати іноземних інвесторів.

5. Ключові рекомендації для залучення іноземних інвестицій

Законодавчі реформи:

- Спрощення процедури виділення землі, отримання дозволів і ліцензій.
- Гармонізація митного та транспортного законодавства із стандартами ЄС.

Прозорість та звітність:

- Використання електронних систем для моніторингу витрат і звітності перед інвесторами.

Створення сприятливих умов для інвесторів:

- Надання податкових пільг для інфраструктурних проектів.
- Гарантування захисту прав інвесторів через спеціальні інвестиційні угоди.

Спільнота з міжнародними організаціями:

- Розробка спільних програм розвитку з ЄС, США та іншими партнерами.

Залучення іноземних інвестицій і міжнародної технічної допомоги є вирішним кроком для модернізації пунктів перетину кордону. Це забезпечити не тільки економічні вигоди, такі як збільшення товарообігу та скорочення логістичних витрат, а й сприяти інтеграції до європейського та глобального економічного простору.

Висновки. Модернізація транспортно-логістичної інфраструктури України в умовах війни є критичним завданням, що впливає на безпеку, економічну стабільність та міжнародну інтеграцію держави. Правове забезпечення цих процесів, включаючи гармонізацію законодавства з європейськими стандартами, спрощення дозвільних процедур та залучення

міжнародної допомоги, є основою для ефективного управління інфраструктурними проектами.

З економічної точки зору розвиток транспортно-логістичної системи сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, зростанню транзитного потенціалу країни, створенню нових робочих місць та стимулюванню інвестицій у регіони. Залучення міжнародних партнерів через фінансову та технічну допомогу дозволяє впроваджувати сучасні технології, прискорювати реалізацію проектів та забезпечувати відповідність інфраструктури глобальним вимогам.

Успішна модернізація транспортно-логістичної інфраструктури не лише забезпечить відновлення України, але й стане базою для її інтеграції в європейський та світовий економічний простір, закладаючи фундамент для тривалого розвитку держави в умовах нових геополітичних викликів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стеценко С. Г. Адміністративне право України. Навчальний посібник – К: Атіка, 2007. – 624 с
2. Проєкт USAID модернізує пункти пропуску на кордоні України для збільшення експорту та підтримки економічного відновлення України <https://era-ukraine.org.ua/proiekt-usaid-modernizuie-punkty-propusku-na-kordoni-ukrainy-dlia-zbilshennia-eksportu-ta-pidtrymky-ekonomichnoho-vidnovlennia-ukrainy/>
3. ЄБРР надає агентству відновлення кредит у розмірі 267 млн євро для розвитку стратегічної автомагістралі до ЄС <https://restoration.gov.ua/press/news/71931.html>
4. Світовий банк схвалив перший грант у розмірі \$50 млн дол. на ремонт транспортної інфраструктури України https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2023/02/10/world-bank-approves-50-million-grant-to-help-repair-transport-infrastructure-in-ukraine?utm_source=chatgpt.com
5. ЄІБ виділить кошти Укрзалізниці на оновлення інфраструктури та рухомого складу https://www.railinsider.com.ua/yeib-vydilyt-koshty-ukrzhaliznyczi-na-onovlennya-infrastruktury-ta-ruhomogo-skladu/?utm_source=chatgpt.com
6. Україна отримає 52 млн євро на розвиток транспортної інфраструктури https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/ukrayina-otrymae-52-mln-yevro-na-rozvytok-transportnoyi-infrastruktury/?utm_source=chatgpt.com
7. Закон України «Про державно-приватне партнерство» (в ред. від 2010 р.)
8. Закон України «Про концесії» (в ред. від 2023 р.)